

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīkavitārkikaṣiṃhasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
॥ haṃsasandēśaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

viṣayasūcī

1	<i>prathamāśvāsaḥ</i>	2
2	<i>dvitīyāśvāsaḥ</i>	13

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ prathamāśvāsaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitar̥kikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

vaṃśē jātassavituranaghē mānayanmānuṣatvaṃ

dēvaśśrīmān janaka tanayānvēṣaṇē jāgarūkaḥ |

pratyāyātē pavanatanayē niścitar̥thassa kāmī

kalpākārāṃ kathamapi niśāmāvibhātaṃ viṣēhē ॥ 1 ॥

1

kālyē sēnāṃ kapikulapatēstūrṇamudyōjayiṣyan

dūrībhāvājjanakaduhiturdūyamānāntarātmā |

krīḍākhēlaṃ kamalasarasi kvāpi kālōpayātaṃ

rākācandradyutisahacaraṃ rājahaṃsaṃ dadarśa ॥ 2 ॥

2

tasminsītāgatimanugatē taddukūlāṅkamūrtau

tanmañjīrapratimaninadē nyastanispanadr̥ṣṭiḥ |

vīraścētōvilayamagamattanmayātmā muhūrtaṃ

śaṅkē tīvraṃ bhavati samayē śāsanāṃ mīnakētōḥ ॥ 3 ॥

3

labdhāśvāsaḥ kathamapi tadā lakṣmaṇasyāgrajanmā

sandēśēna praṇayamahatā maithilīṃ jīvayīṣyan |

cakrē tasmai sarasijadaḥḥaisōpacārāṃ saparyāṃ

kāntāślēṣādadhikasubhagaḥ kāmīnāṃ dūtālābhaḥ ॥ 4 ॥

4

kṛtvā tasminbahumatimasau bhūyasīmāñjanēyāt

gāḍhōnmādaḥ praṇayapadavīṃ prāpa vārtā'nabhijñē |

- viślēṣēṇa kṣubhitamanasāṃ mēghaśailadrumādu
yācñādainyaṃ bhavati kimuta kvāpi saṃvēdanārḥē || 5 || 5
- vēdōdanvadvibhajanavidō vaṃśajaṃ viśvamūrtēḥ
āhussiddhāḥ kamalavasatēraupavāhyaṃ bhavantam |
labdham yēna praguṇagatinā tatprijyāyāssakāśāt
tatsāvarṇyaṃ śravaṇarasanāsvādayōgyā sudhā ca || 6 || 6
- madhyē kēcidvayamiha sakhē kēvalaṃ mānuṣāṇāṃ
vyaktōtkarṣō mahati bhuvanē vyōmagānāṃ patistvam |
sthānē dūtyaṃ tadapi bhavatassaṃśritatrāṇahētōḥ
viśvasraṣṭā vidhirapi yatassārathitvēna tasthau || 7 || 7
- icchāmātrājagadaparathā saṃvidhātuṃ kṣamāṇāṃ
ikṣvākūṇāṃ prakṛtimahatāmīdrśiṃ prēkṣya vēlām |
lakṣyālakṣyē jaladhipayasā labdhasaṃsthāṃ trikūṭē
laṅkāṃ gantuṃ tavaśamucitaṃ rākṣasīṃ rājadhānīm || 8 || 8
- sthānairdivyairupacitaḡuṇāṃ candanāraṇyaramyāṃ
muktāsūtiṃ malayamarutāṃ mātaraṃ dakṣiṇāśām |
asmatprītyai janakatanayā jīvitārthaṃ ca gacchan
ēkaṃ rakṣaḥ padamiti sakhē dōṣalēśaṃ sahēthāḥ || 9 || 9
- vācālānāmiva jaḡadhiyāṃ satkavau dūrayātē
kailāsāya tvayi gatavati kṣībatāmāśritānām |
saṃmōdastē pathi pariṇamēccandrakairujjhitānām
mēghāpāyē vipinaśikhināṃ vīkṣya vācaṃyamamatvam || 10 || 10
- āraktānāṃ navamadhuśanairāpibanpadminināṃ
kālōnnidrē kuvalayavanē ghūrṇamānassalīlam |

- svinnō dānairvipinakarīṇāṃ saumya sēviṣyatē tvāṃ
 āmōdānāmahamahamikāmādiśangandhavāhaḥ || 11 || 11
- paryāptaṃ tē pavanacalitairāṅgarāgaṃ parāgaiḥ
 sthānē kuryussamasamudayādbandhavō bandhujīvāḥ |
 yēnānvēśyasyacalatanayā pādālākṣānuṣaktaṃ
 cūḍācandraṃ puravijayinassvarṇadīphēnapūrṇam || 12 || 12
- sūkṣmākārairdinakarakaraiḥ kalpitāntaśśalākāḥ
 śārōpāntāśśatamakhadhanuśśēṣacitrāṃśukēna |
 uḍhāḥ paścāducitagatinā vāyunā rājahaṃsaḥ
 chatrāyērannabhasi bhavataśśāradā vārivāhāḥ || 13 || 13
- drakṣyasyēvaṃ priyasakha sukhaṃ laṅghitādhvā sakhīm tē
 sītāṃ kṣētrē janakanṛpatērutthitāṃ sīrakṛṣṭē |
 gōpāyantī tanumapi nijāṃ yā kathañcinmadarthaṃ
 bhūmau lōkē vahati mahatīmēkapatnī samākhyām || 14 || 14
- prakṣiṇāṃ tvadvirahasamayē jātaharṣāmidānīm
 pratyāyāsyannanunaya śanaiḥ padminīm svāduvācā |
 sā tē tantrīsvanasubhagayā syāditihābhyanujñām
 manyē kuryānmadhukaragirā maithilīsauhrdēna || 15 || 15
- sārdhaṃ kāntaiśśabarasudṛśāmadrīkuñjēṣu rāgāt
 āsīnānāṃ kṣaṇamasamayē dṛśyacandrōdayaśrīḥ |
 uḍḍiyēthāssarasijavanāddakṣiṇāśānusārī
 paśyandūrātprabalagarutāṃ pakṣiṇāṃ dattavartmā || 16 || 16
- aṅgīkurvannamṛtarucirāmutpatiṣṇōssalīlaṃ
 chāyāmantastava maṇimayō mālyavānēṣa śailaḥ |

- śōbhāṃ vakṣyatyadhikalalitāṃ śōbhamānāmatīndōḥ
 dēvasyādērupajanayatō mānasādindubimbam || 17 || 17
- mārgau samyaṅmama hanumatā varṇitau dvau tayōstē
 sahyāsannō'pyanatisubhagaḥ paścimō nityavarṣaḥ |
 prācīnē tu pratijanapadaṃ saṃhatāvadbhutānāṃ
 magnā dṛṣṭiḥ kathamapi sakhē matkṛtē tē nivāryā || 18 || 18
- śrutvā śabdaṃ śravaṇamadhuraṃ tāvakaṃ pāmarīṇāṃ
 pratyāsannātsapadi bhavanātsādaraṃ nirgatānām |
 abhrūbhaṅgē'pyadhikasubhagairniścitāṅgaḥ kaṭākṣaiḥ
 dēsānētānvanagirinadī saṃvibhaktān vyatīyāḥ || 19 || 19
- ikṣucchāyē kisalayamayaṃ talpamātasthuṣīṇāṃ
 sallāpaistairmuditamanasāṃ śālisamrakṣikāṅām |
 karṇāṭāndhravyatikaravaśātkarburē gītibhēdē
 muhyantīnāṃ madanakaluṣaṃ maugdhyamāsvādayēthāḥ || 20 || 20
- viṣṇōrvāsādavanivahanādbaddharatnaiśśirōbhiḥ
 śēṣassākṣādayamiti janaissamyagunnīyamānaḥ |
 abhairyuktō'laghubhiracirōnmukta nirmōka kalpaiḥ
 agrēbhāvī tadanu nayanē rañjayannañjanādriḥ || 21 || 21
- tatrārūḍhairmahati manujaiṣsvargibhiścāvatīrṇaiḥ
 sattvōnmēṣādvypagatamithastāratamyādibhēdaiḥ |
 sādharāṇyātphalaparīṇatēssaṅghaśō badhyamānāṃ
 śaktyā kāmaṃ madhuvijayinastvaṃ ca kuryāssaparyām || 22 || 22
- stōkōnmagnasphuritapulināṃ tvannivāsēcchayēva
 drakṣyasyārātkanakamukharīṃ dakṣiṇāmañjanādrēḥ |

- āsannānāṃ vanaviṭapināṃ vīcīhastaiḥ prasūnā -
 nyarcāhētōrupaharati yā nūnamardhēndu maulēḥ || 23 || 23
- nirviśyaināṃ nibhṛtamanabhivvyaktamañjupraṇādō
 mandādhūtaḥ puḷinapavanairvañjulāmōdagarbhaiḥ |
 avyāsaṅgassapadi padavīm saṃśrayānyairalaṅghyō
 bandīkuryustaṭavasatayō mā bhavantāṃ kirātāḥ || 24 || 24
- tuṅḍīrākhyam tadanu mahitam maṅḍalam vīkṣamāṇaḥ
 kṣētram yāyāḥ kṣapitaduritam tatra satyavratākhyam |
 patyau rōṣātsalilavapuṣō yatra vāgdēvatāyāḥ
 sēturjajñē sakalajagatāmēkasētussa dēvaḥ || 25 || 25
- nānāratnairupacitaḡuṇāṃ nityasaṅgītanādām
 bhūmēdrakṣyasyucitavibhavam bhūṣaṇam tatra kāñcīm |
 yasyām nityam nihitanayanō hastīśailādhivāsī
 dvandvātītassa khalu puruṣō ḍṛśyatē satyakāmaḥ || 26 || 26
- tāmāsīdanpraṇama nagarīm bhaktinamrēṇa mūrdhnā
 jātāmādau kṛtayugamukhē dhāturicchāvasēna |
 yadvīthīnām karigiripatērvāhavēgāvadhūtān
 dhanyān rēṇūṃstridaśapatayō dhārayantyuttamāṅgaiḥ || 27 || 27
- mandādhūtāttadanu mahitō nissṛtaścūtaṣaṅḍāt
 pārśvē tasyāḥ paśupatiśiraścandranīhāravāhī |
 dūrātprāptam priyasakhamiva tvāmupaiśyatyavaśyam
 kampāpāthaḥ kamalavanikā kāmukō gandhavāhaḥ || 28 || 28
- varṇastōmairiva pariṇatā saptabhēdairmahaughaiḥ
 mānyā madhyēnagaramabhitassēvitā dēvatābhiḥ |

- svacchasvāduprasarasubhagā svāminī vaḥ kavīnāṃ
 vēgāsañjñāṃ vahati mahatīm vallabhā padmayōnēḥ || 29 || 29
- tīrthē puṃsāṃ śamitakaluṣē tatra sārasvatākhyē
 snātvā sārdhaṃ munibhiranaghaissamyagullāsitāṅgaḥ |
 viśvaṃ cittē vigatarajasi vyañjayantīmasēṣaṃ
 vakṣyasyantarbahirapi parāṃ śuddhimakṣēpaṇīyām || 30 || 30
- tasyāstīrē sarasijabhuvassaumya vaitānavēdiḥ
 divyaṃ kurvan dramīdaviṣayaṃ dṛśyatē hastīśailaḥ |
 yasyōpāntē kṛtavasatayō yāpayitvā śarīraṃ
 vartīsyantē vitamasi padē vāsudēvasya dhanyāḥ || 31 || 31
- sañcinvānā taruṇatulaśī dāmabhissvāmabhikhyāṃ
 tasyāṃ vēdyāmanuvidadhatī śyāmaḷaṃ havyaavāham |
 bhōgaiśvaryapriyasahacaraiḥ kāpi lakṣmīkaṭākṣaiḥ
 bhūyaśśyāmā bhuvanajanānī dēvatā sannidhattē || 32 || 32
- lakṣmīvidyullalitavapuṣaṃ tatra kāruṇyapūrṇaṃ
 mā bhaiṣīstvaṃ marakataśīlāmēcakaṃ vīkṣya mēgham |
 śuddhairnityaṃ paricitapadastvādrśairdēvahaṃsaiḥ
 haṃsībhūtassa khalu bhavatāmanvavāyāgrajanmā || 33 || 33
- sārāsvādī savanahaviṣāṃ svāminastē sa dēvaḥ
 śuddhaṃ cakṣuśśrutipariṣadāṃ cakṣuṣāṃ bhāgadhēyam |
 aṅgīkuryādvinatamamṛtāsārasaṃvādibhistvāṃ
 āvirmōdairabhimatavarasthūlalakṣaiḥ kaṭākṣaiḥ || 34 || 34
- madhvāsaktaṃ sarasijamiva svinnamālbambānō
 dēvyā hastaṃ taditarakaranyastalīlāravindaḥ |

- dēvaśśrīmān sa yadi viharētsvairamārāmabhūmau
vyaktō vālavyajana vapuṣā vijayēstaṃ tvamēva || 35 || 35
- jātaprītirjanapadamathō madhyamaṃ laṅghayitvā
dūrāllakṣyakramuka nivahaśyāmalānyāhi cōlān |
pratyudgacchanmakaravalana stambhitaissahyajāyāḥ
srōtōbhēdairvividha gatibhissaṃvibhaktāvakāśān || 36 || 36
- sandhyārāgaṃ surabhirajanī saṃbhavairāṅgarāgaiḥ
kēsairjyōtsnākalahi timiraṃ pālīkāpīḍagarbhaiḥ |
ābibhrāṅāssarasijaḍṣō haṃsadōlādhirōhāt
ādhāsyantē madakalagirastēṣu nētrōtsavaṃ tē || 37 || 37
- pr̥thvīlīlātilakasubhagaṃ paścimaṃ bhāgamēṣāṃ
nāmnā varṣaṃ jalacara ! nadīmātrkaṃ gāhamānaḥ |
drakṣyasyārātparimitatayā magnakailāsadr̥śyaṃ
śvētaṃ śailaṃ phaṇipativiva kṣmātalādujjihānam || 38 || 38
- sphārālōkapraśamitatamassañcayaṃ tatra puṃsāṃ
pratyagrūpaṃ pragaṇavibhavaṃ prārthanīyaṃ budhānām |
nēdīyāmsaṃ kuśalanivahaṃ nanturādhāsyatē tē
divyaṃ tējō jaladhitanayā snēhanityānuṣaktam || 39 || 39
- snigdhačchāyaṃ tadanu vitataṃ tasya dhāmēva nīlaṃ
nīlīrakṣāniyatalalitaṃ kānanaṃ saṃvicīyāḥ |
dr̥ṣṭē tasminnanimiṣavadhū nityanīrvēśa yōgyē
svargōdyānaśriyamapi laghuṃ maṃsyatē mānasaṃ tē || 40 || 40
- kurvannānakusumarajasā yatra citraṃ vitānaṃ
pūgāraṇyē mṛduvicalayanpālīkācāmarāṇi |

- pādanyāsakṣamamavakiran kṣmātalaṃ puṣpajālaiḥ
 prāyō vāyuh parijanavidhiṃ pañcabāṇasya dhattē || 41 ||* 41
- srōtōvēgādatha janapadaṃ saumya sīmantayantī
 pratyādēśō vibudhasaritassyandatē sahyakanyā |
 kālēkālē pariṇativaśātparvabhēdāvakīrṇaiḥ
 puṇḍrēkṣūṇāṃ puḷinaviśadairgadgadā mauktikaughaiḥ || 42 ||* 42
- sahyōtsaṅgātsapadi marutā sāgaraṃ nīyamānāṃ
 bhadrālāpairvihitakuśalāṃ tvādrśānāṃ dvijānām |
 yāmaskannāssarasakuhalī patrapātairniśāntē
 mandasmērāṃ madhuparimalairvāsayantīva pūgāḥ || 43 ||* 43
- tasmin drakṣyasyamaramahiḷāmauḷi gandhairavandhyāṃ
 ātanvānāṃ vyapagatarasaṃ mānasē mānasaṃ vaḥ |
 tīrthairanyairapi pariḡatāṃ śuddhihētōssamantāt
 candrōllāsa prathitayaśasassaṃpadaṃ puṣkarīnyāḥ || 44 ||* 44
- tīrē tasyā viracitapadaṃ sādhubhissēvyamānaṃ
 śraddhāyōgādvinamitatānuśśēṣapīṭhaṃ bhajēthāḥ |
 yasminnasmatkuladhanatayā saumya sākētabhājāḥ
 sthānaṃ bhāvyaṃ munibhiruditaṃ śrīmatō
 raṅgadhāmnaḥ || 45 ||* 45
- sattvē divyē svayamudayatastasya dhāmnaḥ prasaṅgāt
 mañjūṣāyāṃ marakatamiva bhrājamānaṃ tadantaḥ |
 cētō dhāvatyupahitabhujāṃ śēṣabhōgē śayānaṃ
 dīrghāpāṅgaṃ jaladhitanayājīvitaṃ dēvamādyam || 46 ||* 46

cōrākrāntaṃ tadanu vipinaṃ cōlapāṇḍyāntarasthaṃ
 jhillīnādaśravaṇaparusaṃ śīghramēva vyatīyāḥ |
 tīrṇē tasminprakāṭaya sakhē śītalāmstē ninādān
 śabdāyantē na khalu kavayassannidhau durjanānām || 47 || 47

srastāpīḍaṃ pracaladalakaṃ vyaktatāṭaṅkaratnaṃ
 muktācūrṇasphuritatilakaṃ vaktramuttānayanīyaḥ |
 dēśē tasmin kuvalayaḍṛṣō jātakautūhalāstvām
 mālādīrghairmadhuravirutaṃ mānāyīṣyantiyapāṅgaiḥ || 48 || 48

nityāvāsaṃ vṛṣabhamacalaṃ sundarākhyasya viṣṇōḥ
 pratyāsīdansaṭpadi vinamadbhāgadhēyaṃ natassyāḥ |
 yasyōtsaṅgē balivijayinastasya mañjīravāntaṃ
 pāthō divyaṃ paśupatijāṭasparśasūnyaṃ vibhāti || 49 || 49

īśādastrāṇyadhigatavatām kṣatriyāṇām prabhāvāt
 kārā’vāsasmarāṇacakitaissiktasasyām payōdaiḥ |
 paśyanyāyāḥ paramalakayā spardhamānairajasraṃ
 puṇyāvāsaiḥ purajanapadairmaṇḍitānpāṇḍyadēśān || 50 || 50

muktājālairjanitapulīnām śuktisantānamuktaiḥ
 tārāpūrṇām divamiva tatastāmraparṇīm bhajēthāḥ |
 pratyāsattīyā niyataviśadaṃ pītasindhōrmaharṣēḥ
 pānīyaṃ tē pariṇamayitā tatra muktāmayatvam || 51 || 51

tasyāssvairaṃ sarasijamukhāsvādasamprītacētāḥ
 śītībhūtastaraḷalaharībāhusaṃślēṣaṇēna |
 adhyāsīnaḥ pulinamanilairvijītaścandanādrēḥ

śrāntiṃ śāntiṃ gamayatu bhavān sāgaram

laṅghayiṣyan || 52 || 52

savyaṃ tasyāḥ kiyadiva gataśśyāmatālītamālāṃ

tvatprāyāṇāṃ taruṇavayasāṃ cētasō nandayitrīm |

vēlāmabdhērvividhalaharīdattamuktābhirāmāṃ

drakṣyasyārāddviguṇapulināṃ kētakīnāṃ parāgaiḥ || 53 ||

53

sthitvā tatra kṣaṇamubhayataśśailaśṛṅgāvatīrṇaiḥ

srōtōbhēdairadhigataguṇaṃ cāruviṣphāraghōṣaiḥ |

lakṣīkurvan daśamukhapurīm saumya patraprakṛṣṭō

vēlācāpaṃ śara iva sakhē vēgatastvaṃ vyatīyāḥ || 54 ||

54

dāvāsaktaṃ vanamiva nabhassandhyayēvānuviddhaṃ

sindūrāṅkaṃ dvipamiva hariṃ svāambarēṇēva juṣṭam |

vidyudbhinnāṃ ghanamiva sakhē vidrumāraṇyayōgāt

dēhēnaikaṃ mithunamiva ca drakṣyasi tvaṃ payōdhim || 55 ||

55

asmatpūrvaissurapatihṛtaṃ draṣṭukāmaisturaṅgaṃ

bhitvā kṣōṇīmagaṇitabalaissāgarō vardhitātmā |

satkārārthaṃ tava yadi girīnādisēdguptapakṣān

aśrāntō'pi praṇayamucitaṃ naiva bandhōrvihanyāḥ || 56 ||

56

tatrāsīnaḥ kvacana sarasi smērahēmāravindē

labdhāsvādō madhubhiramitaissaṃvinītādhvakhēdaḥ |

drakṣyasyagrē laghutaragatiśśēṣamullaṅghya sindhōḥ

tōyāghātānmasṛṇitaśīlāramyavēlaṃ suvēlam || 57 ||

57

yasyāsannē payasi jaladhēstvatpraticchandacandrāḥ

pakṣacchēdakṣaritarudhirastōmasandarśanīyāḥ |

vīciprāptairviṣamitarucō mauktikaistāarakābhaiḥ
 sandhyāmanyāṃ niyatamavanau darśayanti pravālāḥ || 58 || 58

yatrāraṇyaṃ varuṇavasatērvīcivēgāpanītaiḥ
 muktāratnastabakaśabalairvidrumairutpravālam |
 rakṣōbhītaissvayamanimiṣairāhṛtasthāpitānāṃ
 mandārāṇāṃ madhuparimalairvāsitaṃ mauḷidaghnaiḥ || 59 || 59

tasminḍṛśyā tadanu bhavataścārusaudhāvadātā
 laṅkā sindhōrmahati pulinē rājahaṃsīva līnā |
 tvāmāyāntaṃ pavanataralairyā patākāpadēsaiḥ
 pakṣairabhyujjigamiṣuriva sthāsyati śrāvyanādā || 60 || 60

|| haṃsasandēśē prathamāśvāsaḥ samāptaḥ ||
 kavītārkikasimhāya kalyāṇaguṇaśālinē |
 śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ dvitīyāśvāsaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

līlākhēlaṃ lalitagamanāścārunādaṃ saśiñjāḥ

bhallākṣaṃ tvāṃ smaraśaradṛśō gauramāpāṇḍurāṅgyaḥ |

mugdhalāpaṃ madhuravacasō mānasārhaṃ manōjñāḥ

yatrānītāssura yuvatayō rañjayēyussamakṣam || 1 ||

61

ugraiśśāpairupahatibhiyā rakṣasā dūra muktāḥ

dagdhuṃ yōgyā hutavahamapi tvatpriyāvarṇaśuddhāḥ |

utpaśyantō janakatanayātējasaiva svarakṣāṃ

rōdhaṃ yasyāmanuvidadhatē lōkapālāvarōdhāḥ || 2 ||

62

adhyāsīnā bahumaṇimayaṃ tuṅgaśṛṅgaṃ trikūṭaṃ

dikpālēṣu prathitayaśasā rakṣasā rakṣyamāṇā |

agrē mērōramaranagarīṃ yā pariṣkārabhūmnā

tvāhūyēva dhvajapaṭamayānagrahastān dhunōti || 3 ||

63

kālē yasyāṃ vyapagataghanē tvadvihārōcitē'smin

candrālōkairvilulitadhiyāṃ śarvarīgarvahāsaiḥ |

svargastrīṇāṃ virahajanitaṃ bāṣpamudvēlayantyō

niṣyandantē salilakaṇikāścandrakānta sthalīnām || 4 ||

64

bhāsā tādrkparīṇatijuṣā maithilīsōkavahnēḥ

bhasmībhūtāṃ pavanatanayasnēhinā pāvakēna |

- antastrāsādava hitadhiyassaṃvidhāsyantyavaśyaṃ
 pratyādiṣṭapra thamaracanaṃ viśvakarmādayastām || 5 ||* 65
- madhyē tasyā niśicarapatēssadma ruddhāntarikṣaṃ
 yugmaṃ nēyairdivi sumanasāṃ sēvyamānaṃ vimānaiḥ |
 kāragāraṃ vibudhasudṛśāṃ vīkṣamaṇō vicitraṃ
 śōkaprītiviyatikaravatīṃ vakṣyasē cittavṛttim || 6 ||* 66
- iṣatkōpāccakita pavanāmindusandigdhasūryāṃ
 nityōdārāmṛtubhirakhilairniṣkuṭē vṛkṣavāṭim |
 sītāśōkajvalanasahajaistatra dīptāmaśōkaiḥ
 āpadyēthāḥ prathamalulitāmāñjanēya pracāraiḥ || 7 ||* 67
- tasyāmanyairviyati vihagaissārdhamānandanighnaiḥ
 sthānēsthānē nihitanayanō vartayanmaṇḍalāni |
 drakṣyasyēkāṃ janakaduhitussaumyadurjātabandhuṃ
 nyastākalpāṃ kvacana viṭapē śiṃśupāṃ sāndrasākhām || 8 ||* 68
- mūlē tasyāḥ kimapi savanakṣētrasaṃskārajātaṃ
 yatra kvāpi sthitamapi sakhē trāsahīnaṃ mahimnā |
 kālē tasminkathamapi mayā vīryaśulkēna labdham
 dṛśyaṃ tattē dinakarakuladyōtakam divyaratnam || 9 ||* 69
- sā mē dṛṣṭiśśapharanayanā sannatabhrūssukēśī
 tanvī tuṅgastanabharanatā taptajāmbūnadābhā |
 bālā yuṣmatpratimagamanā vēdimadhyā varāṅgī
 śṛṅgārākhyam nidhimadhigatā śrēyasī dēvatēva || 10 ||* 70
- sā tē yāvannayanapadavīṃ yāti mōhālasā vā
 sandēśaṃ vā madupagatayē śrāvayantī śakuntān |*

- atyāsannapriyavacanatāṃ sūcayadbhirnimittaiḥ
 ētāmaśrusthagitanayanam vīkṣamāṇā diśam vā || 11 ||* 71
- ākalpānvā savidhanihitānālapantī vimōhāt
 aṅgasparśō raghukulapatēḥ smaryatē vā na vēti |
 dhyāyantī vā ciravirahitānēkaśayyāvihārān
 tasyā nūnam niyatijanitā tādṛśī kālayātrā || 12 ||* 72
- śuddhāmindōśśvapacabhavanē kaumudīṃ viṣphurantīṃ
 ānītāṃ vā viṣataruvanē pārijātasya śākhām |
 sūktiṃ ramyāṃ khalaparisarē satkavēḥ kīrtiyamānām
 manyē dīnām niśicaragṛhē maithilasyātmajātām || 13 ||* 73
- varṣākīrṇāmiva kamalinīṃ vyāhatārthāmivōktiṃ
 paṅkāśliṣṭāmiva bisalatāṃ patyapētāmivēbhīm |
 mēghacchannāmiva śaśikalāṃ vighnaruddhāmivāśām
 vyāghrōpētāmiva mṛgavadhūṃ bhūtalē jyāmivāstām || 14 ||* 74
- smṛtvā pūrvaṃ smaraśarabhayē matpariṣvaṅgarakṣām
 āśliṣyantīmalasavalitairāṅgakairmātaram svām |
 ākalpē'pi śramamadhigatairāṅgarāgē'pi khinnaiḥ
 akṣāmyadbhiḥ smṛtimapi muhussaukumāryātirekāt || 15 ||* 75
- bhūyōbhūyaḥ karasarasijē nyasya rōmāñcitāṅgīṃ
 maulau cūdāmaṇivirahitē nirviśantīṃ nidhāya |
 antastāpādadhigatarujōrādarādarpayantīṃ
 paryāyēṇa stanakalaśayōraṅgulīyam madīyam || 16 ||* 76
- ambātulyā sucaritaphalam divyamālēpanam prāk
 aṅgēṣvasyāḥ sthīramanugūṇam yadvitēnē'nasūyā |*

<i>dhārākāraiḥ stanakalaśayōrāpatadbhissamantāt santāpōṣṇaistadapi bahulairaśrubhiḥ kṣālayantīm 17 </i>	77
<i>agrāhyatvādviṣamayamitaṃ kēśahastaṃ mayā prāk ābibhrāṇāṃ tanuparimalaśraddhayēvāvakīrṇam arcā hētōrbhuvī ratipatērapсарōbhirvimuktāṃ anvagyātāmiva suratarōrmañjarīm cañcarīkaiḥ 18 </i>	78
<i>ānītaṃ yattvaritamacalāduttariyaṃ plavaṅgaiḥ asyākāraissadrśamabhitastvatpriyārūpacihnam bālādityadyutisahacaraṃ cāru vāsō vasānāṃ sandhyārāgavyatikaravatīm candralēkhāmivānyām 19 </i>	79
<i>vaktuṃ mārgaṃ kila vasumatīm jagmuṣastatpadābjāt mañjīrasya tvadupamarutērdakṣiṇasyāsyā tulyam aṅkārūdhē caraṇakamalē matkarēṇōpadhēyaṃ vāmaṃ śākhāsīkharanihitaṃ vīkṣya gāḍhaṃ viṣaṇṇām 20 </i>	80
<i>aṅgairmlāyatkiśalayasaṃairujjhītākālpapuṣpaiḥ gāḍhāśliṣṭāṃ vapuṣi vimalē bimbitābhirlatābhiḥ santāpōṣṇaśvasanaparūṣacchāyayā kiñca dūnāṃ bandībhūtāṃ niśicaragrḥē nandanasyēva lakṣmīm 21 </i>	81
<i>cētōvṛttiṃ śamayati bahissārvabhaumē nirōdhē mayyēkasminpraṇihitadhiyaṃ mānmathēnāgamēna abhyasyantīmanitarajuṣō bhāvanāyāḥ prakarṣāt svāntēnāntarvilayamṛdunā nirvikalpaṃ samādhim 22 </i>	82
<i>śūnyā drṣṭiśśvasitamadhikaṃ mīlitaṃ vaktrapadmaṃ dhārākāraṃ nayanasalilaṃ sānubandhō vilāpaḥ </i>	

- itthaṃ dainyaṃ kimapi vidhinā durnivārēṇa nītā
 sā mē saktā tanutaratanustapyatē nūnamantaḥ || 23 || 83
- dr̥ṣṭvā tasyāstvamapi karuṇāṃ tādṛśīm tāmavasthāṃ
 śakṣyasyantassvayamupanataṃ śōkavēgaṃ na sōḍhum |
 kravyādānāṃ daśavadanavat kvāpi jātāvajātāḥ
 nālambantē kathamiva dayāṃ nirmalatvōpapannāḥ || 24 || 84
- nēdīyasyāmadhigatarasō dīrghikāyāṃ nikāmaṃ
 saṃvēśēna śramamapanayan śarvarīm yāpayēthāḥ |
 itthaṃ nidrāsamayamucitaṃ vīkṣya naktañcarīṇāṃ
 pratyūṣē tvaṃ praṇayamadhurāṃ śrāvayiṣyan
 maduktim || 25 || 85
- śītairadhvaśramavinayanaissēvitō gandhavāhaiḥ
 suptassvairaṃ puḷinaśayanē svantarē candrapādaiḥ |
 krīḍāgītaiḥ kamalamukulē līyatāṃ ṣaṭpadānāṃ
 kāryākāṅkṣī kalayatu bhavān rājahaṃsa prabōdham || 26 || 86
- tāmārūḍhaścalakisalayāṃ śiṃśupāṃ svaikalakṣyō
 mandīkurvanmanasijadhanurghōṣatīvraṃ ninādam |
 mōhādīṣanmuṣitamanaṣaṃ bōdhaya prēyasīm mē
 ramyāmādau raghujanakayōrvarṇayan vaṃśakīrtim || 27 || 87
- patyurdēvi praṇayasacivaṃ viddhi dīrghāyusō mām
 jīvātum tē dadhatamanaghaṃ tasya sandēśamantaḥ |
 sūrāṇāṃ yaśśaradupagamē vīrapatnīvarāṇāṃ
 saṃmānārhaṃ samayamucitaṃ sūcayētkūjitaissvaiḥ || 28 || 88

matprastāvapravaṇamatha sā maithilī mānayēttvāṃ
 mlānaṃ śōkādvadanakamalaṃ kiñcidunnamya bhīruḥ |
 antastōṣādamṛtalahaṛilabdhasabrahmacaryaiḥ
 ambhōjānāmuṣasi miṣatāmantaraṅgairapāṅgaiḥ || 29 || 89

paśyantī sā raghupativadhūstvāmasēṣāvadātaṃ
 pratyāśvāsādadhigataruciḥ prāktanīvēndulēkhā |
 matsandēśē tadanu sumukhī sāvadhānā bhavitrī
 kiṃ na strīṇāṃ janayati mudam kāntavārtā”gamōpi || 30 || 90

paścādēvaṃ kathaya bhavatībhāgadhēyēna jīvan
 kalyāṇīm tvāṃ kuśalamanaghaḥ kōsalēndrō’nuyuñktē |
 yēṣu śrēyō bhavati niyataṃ tāni sarvāṇi santaḥ
 lakṣmyā dēvyāstava ca bhuvanē lakṣaṇānyāmananti || 31 || 91

yasyā yasmin vyavadhirabhavadbhūṣaṇālēpanādiḥ
 nītāmēnāṃ niyativibhavādantarīpaṃ davīyaḥ |
 pratyāsīdanniva nayanayōrvartmani sthāpayitvā
 sa tvāmēvaṃ vadati kuśalī dēvi sakhyā mukhēna || 32 || 92

vēlātītapraṇayavivaśaṃ bhāvamāsēduṣōrnau
 bhōgārambhē kṣaṇamiva gatā pūrvamāliṅganādyaiḥ |
 sampratyēṣā sutanu śataśaḥ kalpanā saṅgamaistaiḥ
 cintādīrghairapi śakalitā śarvarī nāpayāti || 33 || 93

uddāmaistē kucakalaśayōrūṣmabhirnirjitēna
 chidraṃ labdhvā virahasamayē tatkṣaṇādunnatēna |
 kundāmōdaissurabhitadiśā gandhavāhēna dainyaṃ

samprāptō'haṃ saha sarasijaistvanmukhām -

bhōjamitraiḥ || 34 || 94

mādhvīdigdhairvirahivanitāsvāda lubdhairamōghaiḥ

āvṛṇvantaṃ kusumadhanuṣāścitrapuṅkhairedigantān |
sītāpārśvē na bhavatu bhavānityavōcadvasantaṃ

rāmastrāsādanamitadhanurmauḷinā sannatēna || 35 ||

95

pārśvē lōlaiḥ parabhr̥takulairmuktakōlāhalānām

mallīrēṇusthagitavapuṣām mandaraṃ nirgatānām |
bhītēnāhaṃ bhramarapaṭalī śṛṅkhalāsaṅkulānām

mārgē tiṣṭhanmalayamarutām vāritō lakṣmaṇēna || 36 ||

96

mandō vakṣyē kimiva janakaṃ kiṃ nu yōgīśvarō mām

ityēvaṃ mē sutanu manasō vartayanti sma khēdam |
raktāsōkē jvalati savidhē lājavarṣābhirāmaiḥ

puṣpaughaistvatpariṇayadaśām vyañjayantaḥ karañjāḥ || 37 ||

97

cētō naiva tyajati capalāhēmakoṇābhighātāt

dhīrōdāttastanitajaladāttāṇḍavārambhamicchan |
vātōnmuktaiḥ kuṭajakusumairvāsītē śailaśṛṅgē

rakṣaḥ pīḍārahitadayitāślēśadhanyō mayūraḥ || 38 ||

98

śailavyaktaprativilapitām sāndratāpānuviddhām

tanvānānām nayanasalilairmātaraṃ tē sabāṣpām |
paśyantīnām prabalamadanōnmādaparyākulaṃ mām

prāyō jātaṃ kimapi ruditaṃ vyōmni kādambinīnām || 39 ||

99

dēhasparśaṃ malayapavanē dr̥ṣṭisaṃbhēdamindau

dhāmaikatvaṃ jagati bhuvi cābhinnaparyāṅkayōgam |

<i>tārācitrē viyati vitatiṃ śrīvitānasya paśyan dūrībhūtāṃ sutanu vidhinā tvāmahaṃ nirviśāmi 40 </i>	100
<i>prāptaissakhyam tava nayanayōḥ padmakōśaiḥ prabuddhaiḥ sannāhaṃ nassamayaniyataṃ sādhu sandhukṣayantī sēnāyōgyāṃ saraṇimadhunā darśayantī śubhāśā sītē nūnaṃ tvarayati śarattvatsamīpaṃ ninīṣuḥ 41 </i>	101
<i>tātādēśātsapadi bharatē nyastarājyābhiṣēkaṃ yā māmēkā vanamanugatā rājadhānīm vihāya tāmēva tvāmucitaśayanāṃ bāhumadhyē madīyē dūrē karturguṇavati muhurdūyatē jīvitaṃ mē 42 </i>	102
<i>sētuṃ badhvā vipulamacalaissāyakairvā payōdhau kṛtvā laṅkāṃ srajamiva karē khēlatāṃ vānarāṇām alpīyōbhissumukhi divasairyōdhayan yātudhānān karṇē śīdhuṃ tava racayitā lakṣmaṇaścāpaghōṣaiḥ 43 </i>	103
<i>rakṣōmaulistabakalavanādvairabandhē vimuktē gatvā cōrvīm gaganapadavīsvairiṇā puṣpakēṇa siddhārambhau sapadi bhavatāmādhirājyābhiṣēkāt saṃprāpsyāvaściravirahatassañcitāndēvi bhōgān 44 </i>	104
<i>cittē kuryāttadapi bhavatī yajjanasthānayuddhāt saṃprāptaṃ mām daśamukhasamān pāravitvā kharādīn śastrāghātaṃ stanakalaśayōrūṣmaṇā rōpayadbhiḥ gādhāślēṣairapihitavatī gadgadā harṣabāṣpaiḥ 45 </i>	105
<i>śacyāḥ klēśaṃ kvacana samayē tādrśaṃ cintayitvā smṛtvā dēvīmacalatanayāṃ viprayuktāṃ śivēna </i>	

rakṣātmānaṃ kathamapi śubhē jīvitāmbanaṃ mē
 patyuścandādvyasanamapi hi ślāghanīyaṃ vadhūnām || 46 || 106

apyētattē manasi nihitaṃ sāhyamavyājabandhōḥ
 pratyākhyātum prabhavati na khalvānṛśaṃsyaṃ tvadīyam |
 prāgapyevaṃ pariṇataguṇāṃ naiśadhē vīkṣya vārtāṃ
 ārtatrāṇaṃ vratamiti vidurhaṃsa śuddhātmanāṃ vaḥ || 47 || 107

itthaṃ hṛdyairjanakatanayāṃ jīvayitvā vacōbhiḥ
 sakhyaṃ puṣyandinakarakuḷē dīpyamānairnarēndraiḥ |
 svairaṃ lōkān vicaranikhilān saumya lakṣmyēva viṣṇuḥ
 sarvākāraistvadanugūṇayā sēvitō rājahaṃsyā || 48 || 108

sandiśyaivaṃ saha kapikulaissētunā laṅghitābdhiḥ
 paṅktigrīvē yudhi vinihatē prāpya sītāṃ pratītaḥ |
 rājyaṃ bhūyassvayamanubhavan rakṣitaṃ pādukābhyāṃ
 rāmaśśrīmānatanuta nijāṃ rājadhānīm sanāthām || 49 || 109

vidyāśilpapraguṇamatinā vēṅkaṭēśēna klptaṃ
 cintāśāṅōllikhitamasakṛcchrēyasāṃ prāptihētum |
 sītāhaṃsavyatikarasakhaṃ rāma sandēśaratnaṃ
 paśyantvantaśśravaṇamanaghaṃ cakṣurujjīvyā santaḥ || 50 || 110

|| haṃsasandēśē dvitīyāśvāsaḥ samāptaḥ ||

kavitārkikasimhāya kalyāṇaguṇaśālinē |
 śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||